

Fra abortmotstander til feminist: Gro Nylander forteller

Som gymnasiesamfunnsleder var jeg intenst opptatt av å verne om det ufødte liv. Vi arrangerte debattkvelder der jeg, i egne øyne, kjempet som fosterets hvite ridder i skinnende rustning og idealistisk ville verne om ethvert ufødt liv. Det vil jeg fortsatt, men på en litt annen måte.



Gro Nylander., Eier: Privat.

Om Gro Nylander



Gro Nylander er lege og spesialist i fødselshjelp, kvinnesykdommer og amming. Hun har vært aktiv feminist siden 1970-tallet og er kjent som forkjemper for amming. Denne teksten

er et utdrag fra hennes innlegg «Abortloven. Betydning i dag og i morgen» holdt på konferansen «Abortloven 20 år» i juni 1998 i regi av det forhenværende Likestillingssenteret.

For jeg ble gradvis innhentet av livet og av kvinners virkelighet. Det startet med at en jente i bygda der jeg vokste opp, hoppet fra låvebrua og brakk ryggen. Det ble snakket stille i krokene om skammen som fulgte med ulykken – hun var i «uløkka» på flere måter.

Gravid skolekamerat

En skolekamerat ble avslørt som gravid bare en uke før hun fødte. Det var en skandale. Hun hadde gått med store gensere og var litt lubben. Ingen hadde fattet mistanke. Gud vet hva hun hadde planlagt. Selvsagt ble hun utvist og fikk ikke fullføre gymnasiet. En jeg kjente godt måtte lyve seg til abort etter en hemmelig, skammelig nesten-voldtekt på sin første utenlandsreise. Hun måtte true med selvmord og legges inn på psykiatrisk avdeling før hun fikk innvilget abort.



En studentvenninne skaffet seg desperat en illegal abort. Det ble hvisket om kriminell abort, hun var skitnet til, merket for livet, ingen pen pike mer.

Da hun senere i livet for alvor ble psykiatrisk pasient og endte med å ta sitt eget liv, undret jeg på om ydmykelsen og smerten rundt aborten var starten på elendigheten, om det var selvmordstrusselen fra den gang som ble virkelighet. En studentvenninne skaffet seg desperat en illegal abort. Det ble hvisket om kriminell abort, hun var skitnet til, merket for livet, ingen pen pike mer. Senere traff jeg henne igjen. Hun hadde aldri senere fått barn på grunn av den livstruende infeksjonen hun pådro seg.

Idealismen slår sprekker

Den skråsikre unge idealistens skinnende skall slo sprekker. Ikke minst da hun selv gikk med verkende angst for forsinket menstruasjon, og førte hviskende panikkslagene telefonsamtaler med kjæresten som studerte i utlandet. Det bare måtte ikke skje, tenk på skammen, tenk å måtte gifte seg, familiens omdømme tilskitnet. Jeg hadde sannsynligvis gjort hva som helst var jeg blitt gravid i utide på den tiden.

Så kom feminismen skyllende inn over oss! Jeg var med i den første nyfeministgruppa i Norge, BB for Blid men Beinhard. Det var en åpenbaring! Vi begynte å se de større linjene, hva dette gjorde med kvinner. På den tiden kunne man få innvilget abort etter [nemndbehandling](#). De som var flinke til å ordlegge seg og visste hva de skulle si kom best fra det.



Foto: Delphin, Rigmor Dahl

Oslo Museum

Det det var en skandale å bli gravid uten å være gift. Her er skuespiller Liv Ullmann med datteren i 1966. Foto: Rigmor Dahl Delphin, Oslo museum

Min distriktslegefar hadde et velment, men paternalistisk syn på abort «Hvorfor blande inn

nemnder? La det avgjøres diskret, mellom kvinnen og hennes lege, som før». Iblant sier jeg: «Denne ungen skal du få, Berte, seks stykker er ikke så mange. Du vil takke meg om noen år», og iblant: «Dette skal vi ordne, det er å regne som en forsinket menstruasjon, så ikke din fremtid settes på spill og dine foreldre må bære skammen». Godt ment, men avgjørelsene var neppe uten sammenheng med sosial klasse.

Aksjoner

Rett til selvbestemt abort ble en av feministenes hovedsaker. Vi stod på, ofte utskjelt i det gode selskap. Vi demonstrerte. Selv ble jeg fanget på Aker sykehus , der vi hadde hørt at abortsøkende kvinner ble tvunget til å lytte til fosterets hjertelyd. Jeg ble innestengt på et kontor sammen med to andre, ble utskjelt og truet med politianmeldelse.

Vi drev lobbying i Stortinget. Truet SV-representanten Otto Hauglin som stemte mot loven, enda hans parti hadde gått til valg på den: «Dette skal dere få merke ved neste valg.» Og det fikk de. Vi fikk vannbakkels i Stortingsrestauranten og smilte søtt og forførende mens vi prøvde å overtale Fremskrittspartiet til at det hjalp ikke å gå inn for kvinnens rett til abort dersom man krevde at det måtte betales privat. Da ville nettopp de mest vanskeligstilte stå der uten hjelp. Jeg fikk telefon hjem fra en representant samme kveld, om jeg kunne tenke meg å komme til privat konferanse på hans kontor samme kveld, for å komme nærmere inn på saken i ro og fred. Så langt gikk imidlertid ikke kampgløden.

“

For å omskrive Katti Anker Møller: Vi elsket moderskapet, vi ville dets vel, men i full frivillighet og under vårt eget ansvar.

Morskjærligheten utvikles og vokser når man får barn. Det kan synes ufattelig at samtidig som man elsker sine små vilt og inderlig, og steller deres deilige bløte kropper og smiler mildt til dem, samtidig kan man ønske bort et foster som vokser inne i en. Det kan man altså. Jeg gjorde det selv, som utslitt småbarns mor, med et handikappet barn. Det var så sårt at tårene trillet, så sårt at enda i dag tenker jeg «-hvor gammelt ville det barnet vært nå, og hvem hadde det blitt?» Men bare den som står oppe i situasjonen kan velge, og fortsatt tror jeg at det var riktig valgt.

For å omskrive Katti Anker Møller: Vi elsket moderskapet, vi ville dets vel, men i full frivillighet og under vårt eget ansvar.

Loven i 1978

Så fikk vi loven, og som lege er jeg satt til å utøve den. Ingen kolleger jeg kjenner liker å gjøre abort. To av våre unge assistentleger som jeg snakket med i går, trakk på skuldrene og sa «Et nødvendig onde». Visst kjennes det absurd å gå, fra flere provoserte aborter, inn for å trøste kvinnen som strever og strever med å bli gravid, eller hun som har hatt sin fjerde ufrivillige abort. Det de unge legene ikke ser, og som ingen bør glemme, er at dagens abortlov også redder liv. Vi som er gamle nok til å huske tilbake, vet at kvinner vil ha abort. Spørsmålet er om inngrepet skal utføres trygt eller være risikofylt. I land der selvbestemt abort er innført har dødsfall og sykdom etter illegale aborter nærmest forsvunnet. I Brasil derimot, der loven er fjernet, har antallet ulovlig aborter steget dramatisk igjen.

ABORTKAMPEN

1970-TALLETS KVINNEKAMP

Av Gro Nylander, 1998

Last ned ⬇ | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 22. oktober 2026, kl. 23.23 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.